

U oktobru je zabeležen najveći nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u privatnom sektoru od početka godine (72%).

Za prvih deset meseci ove godine prosečno korišćenje proizvodnih kapaciteta veće je u odnosu na isti period prošle godine za 8,3%.

Rast proizvodne aktivnosti u septembru i oktobru, praćen je nešto sporijim rastom zaposlenosti u odnosu na prvu polovinu godine.

Uprkos padu u odnosu na septembar, Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu zabeležio je 3,5 puta veću vrednost u odnosu na uporedivi oktobar prošle godine. Indikator očekivane prodaje na stranom tržištu ostvario je duplo veću vrednost u odnosu na oktobar prošle godine.

12,8% firmi je izjavilo da planira da poveća broj zaposlenih u naredna tri meseca, uz 4,8% firmi koje planiraju smanjenje u istom periodu. Treba istaći i da ovaj indikator ima umereni trend pogoršanja - od proleća ove godine sve manji broj firmi planira novo zapošljavanje uz rast onih koje planiraju smanjenje.

Na pitanje kakvi su proizvodni kapaciteti u odnosu na ugovorenu prodaju, 13,9% firmi se izjasnilo da su preveliki, dok je 3,6% firmi istaklo da su premali. Indikator je ostvario rast u odnosu na septembar, kao i u odnosu na oktobar 2015. godine – tada je 19,5% imalo prevelike kapacitete u odnosu na ugovorenu prodaju.

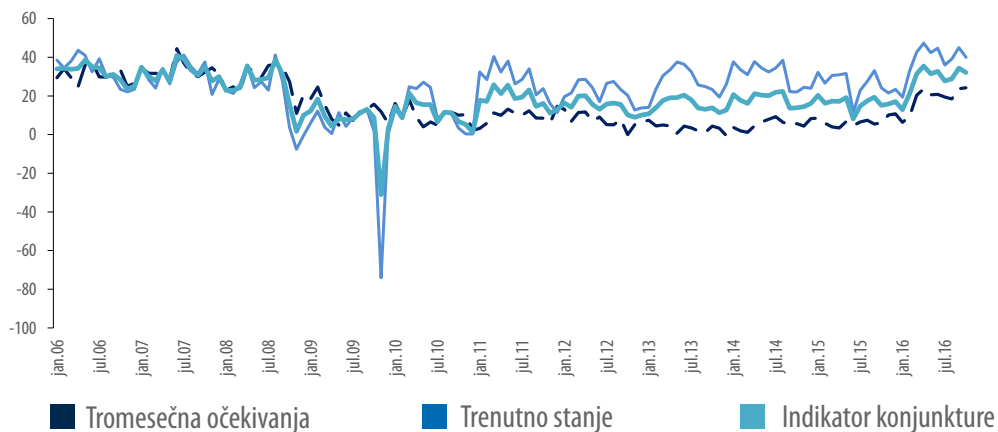
Positivan signal iz oktobarske ankete je nizak nivo indikatora očekivanog rizika u poslovanju, kao i umereni rast inflacionih očekivanja.

Na osnovu odgovora iz mesečne Ankete o konjunkturi u domaćoj industriji, koja se sprovodi od sredine 1994. godine, urađen je set indikatora postojećeg stanja i tromesečnih očekivanja.

Svi indikatori dobijeni su tako što je procenat odgovora koji označavaju rast ili pozitivnu promenu oduzet od procenta odgovora koji označavaju pad ili negativnu promenu.

Na primer, ako se 30% firmi izjasnilo da im proizvodnja raste, a 10% da im proizvodnja pada, indikator će imati vrednost od 20. Procenat firmi koji se izjasnilo da je stanje nepromenjeno (u ovom primeru 60%) se ne uzima u obzir. Anketa se sprovodi na reprezentativnom uzorku privatnih i državnih kompanija.

OPŠTI INDIKATOR POSLOVNE KLIME (2006 - 2016)

*Opšti indikator dobijen je kao prosečna vrednost indikatora trenutnog položaja kompanija i tromesečnih očekivanja

Opšti indikator poslovne klime u oktobru je zabeležio nižu vrednost u odnosu na septembar za 2,2pp, i to kao rezultat nepromenjenih ocena o trenutnom položaju kompanija kao i slabijih tromesečnih očekivanja. U odnosu na uporedivi oktobar 2015. godine indikator je veći za čak 17pp, što ukazuje na i dalje, značajno jaču konjunkturu u domaćoj industriji u odnosu na prošlu godinu. U odnosu na uporedivi oktobar prošle godine, firme su značajno zadovoljnije trenutnim stanjem a imaju i veća tromesečna očekivanja.

Nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta, gledano na zajedničkom uzorku privatnih i državnih kompanija, u oktobru je iznosio 74,8% i bio je niži u odnosu na septembar za 0,6pp. Gledajući prvih deset meseci ove godine prosečno korišćenje proizvodnih kapaciteta veće je u odnosu na isti period prošle godine za 8,3%. U oktobru je nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u privatnom sektoru iznosio 72%, čime je ostvaren rast u odnosu na septembar od 1,3pp. Time je zabeležen najveći nivo korišćenja proizvodnih kapaciteta u ovoj godini (malo iznad ostvarenja iz maja). U odnosu na uporedivi oktobar prošle godine, u privatnom sektoru zabeležen je veći nivo korišćenja kapaciteta za čak 5,3pp.

U oktobru se 28% anketiranih firmi izjasnilo da im proizvodna aktivnost raste (u septembru 33%), dok se 5,5% kompanija izjasnilo da im je proizvodna aktivnost u padu (u septembru 6,4%). Uprkos lošijem rezultatu u odnosu na septembar, rezultati iz oktobarske ankete ukazuju na nastavak jake konjunktura u domaćoj industriji. Takođe, u odnosu na uporedivi oktobar prošle godine zabeležen je veći rast proizvodne aktivnosti (tada se 18% firmi izjasnilo da ima rast aktivnosti a 15% da ima pad).

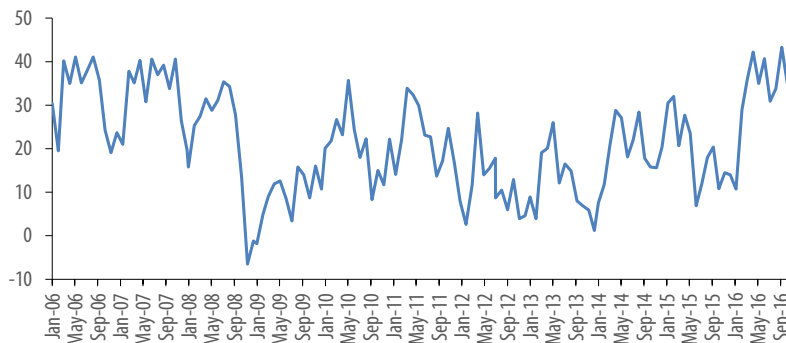
U oktobarskoj anketi se veći broj firmi izjasnilo da ima nedovoljan nivo zaliha gotovih proizvoda (svaka šesta anketirana firma istakla je da ima nizak nivo zaliha u odnosu na standardan nivo). U prethodnom periodu, nizak nivo zaliha bio je uglavnom posledica slabe likvidnosti i/ili slabe tražnje. Međutim, imajući u vidu da je u oktobru zabeležen rast proizvodne aktivnosti i očekivane prodaje, nizak nivo zaliha predstavlja pozitivan signal i ukazuje na jaku konjunkturu.

Rast proizvodne aktivnosti u oktobru uticao je i na rast zaposlenosti. U skladu sa tim, indikator je zabeležio pozitivnu vrednost od 3,7pp što je bolje u odnosu na septembar kada je indikator iznosio 1,8pp. Uprkos poboljšanju indikatora, treba reći da je u periodu od marta do maja ove godine, rast proizvodne aktivnosti bio praćen većim rastom zaposlenosti (tada je indikator iznosio prosečno 6,7pp). Sa druge strane, u odnosu na uporedivi oktobar prošle godine zabeleženo je značajno poboljšanje – tada je indikator imao negativnu vrednost od čak 13,5pp (veći procenat firmi je smanjio broj zaposlenih u odnosu na procenat firmi koje su ga povećale).

Tromesečna očekivanja kompanija u oktobru su blago smanjena u odnosu na septembar ali uprkos tome i dalje ukazuju na optimizam. U odnosu na uporedivi oktobar prošle godine zabeležena su značajno veća očekivanja.

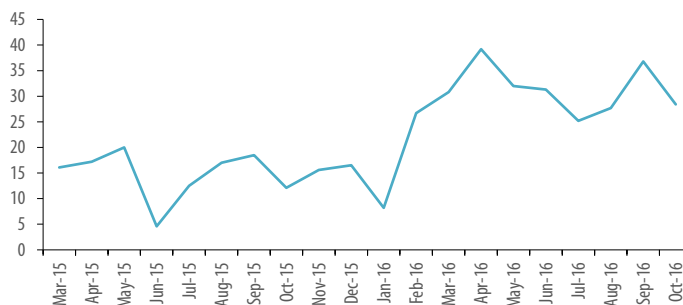
Indikator tromesečne očekivane prodaje na domaćem tržištu u oktobarskoj anketi je ostvario vrednost od 35pp čime je zabeležen pad od 8,3pp u odnosu na septembar. Uprkos padu, vrednost indikatora iz oktobra ukazuje na optimizam po pitanju očekivane prodaje. Indikator tromesečne očekivane prodaje značajno je veći u odnosu na uporedivi oktobar 2015. godine kada je iznosio svega 10pp. U poslednje četiri godine, prosečna vrednost ovog indikatora u oktobru iznosila je 11,6pp. U skladu sa tim, dobijena vrednosti indikatora očekivane prodaje ukazuje na umereno do jaku konjunkturu u naredna tri meseca.

INDIKATOR OČEKIVANE PRODAJE PREDUZEĆA NA DOMAĆEM TRŽIŠTU

Nižu vrednost u odnosu na septembar ostvario je i indikator očekivane prodaje na stranom tržištu – 31% anketiranih firmi planira veći izvoz (u septembru 38%), dok se 24,1% izjasnilo da nema izvoz (u septembru 24,6%). Ipak, u odnosu na uporedivi oktobar prošle godine, indikator je zabeležio duplu veću vrednost što takođe ukazuje na umereno do jaku konjunkturu u naredna tri meseca.

INDIKATOR TROMESEČNE OČEKIVANE PRODAJE NA STRANOM TRŽIŠTU

Na pitanje kakvi su proizvodni kapaciteti u odnosu na ugovorenu prodaju:

13,9% firmi se izjasnilo da su preveliki
3,6% firmi istaklo da su premali.

Time je ostvaren ukupno bolji rezultat u odnosu na septembar.

(tada se 16,3% firmi izjasnilo da ima prevelike kapacitete, a 3,5% premale)

Posmatrano u odnosu na uporedivi oktobar prošle godine, zabeležen je značajno bolji rezultat (tada se 19,5% firmi izjasnilo da ima prevelike a 1,3% da ima premale kapacitete).

Indikator inflacionih očekivanja u oktobru ostvario je vrednost od 11,6pp čime je zabeležio pad u odnosu na septembar od 6,3pp. Nakon istorijskog minimuma inflacionih očekivanja tokom leta ove godine, umereni rast u septembru i oktobru predstavlja pozitivan signal.

12,8% firmi je izjavilo da planira da poveća broj zaposlenih u naredna tri meseca, uz 4,8% firmi koje planiraju smanjenje u istom periodu. Ipak u odnosu na septembar zabeležen je lošiji rezultat – tada je 11,6% firmi planiralo povećanje broja zaposlenih a svega 1,7% smanjenje. Ovakvo kretanje posledica je nekoliko faktora poput nešto niže očekivane prodaje, sezonskog efekta, kao i činjenici da se rast zaposlenosti već dogodio u prethodnom periodu. U uporedivom oktobru prošle godine ovaj Indikator je bio negativan (tada je čak 19,5% anketiranih firmi planiralo smanjenje broja zaposlenih uz 4,7% firmi koje su planirale rast), pa je ovogodišnji rezultat u tom smislu značajno bolji. Negativan signal iz oktobarske ankete predstavlja pesimizam u segmentu velikih preduzeća – u ovoj grupi je 11,1% firmi istaklo da planira rast zaposlenosti ali se i 22% firmi izjasnilo da planira smanjenje, što je značajno pogoršanje u odnosu na prethodne ankete. U segmentu malih i srednjih preduzeća zabeležena je pozitivna vrednost indikatora (više firmi planira rast nego smanjenje broja zaposlenih u naredna tri meseca).

Kada su u pitanju najveća ograničenja u poslovanju, u odnosu na jun nije bilo značajnih promena:

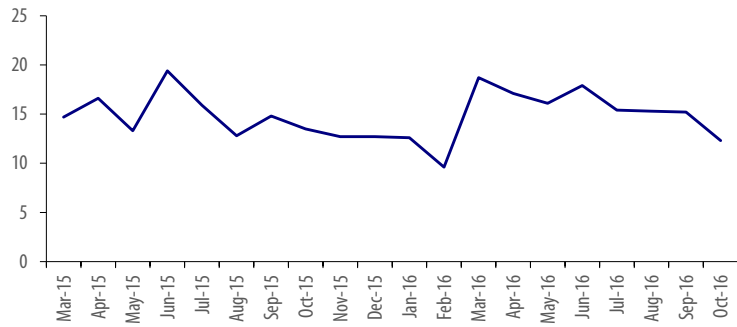
41,7% kompanija istaklo je slabu tražnju (u septembru 42,1%)

nakon čega slede niske cene proizvoda za **22,7%** kompanija (nešto više nego u septembru)

i nedostatak kredita za **12,3%** firmi (poboljšanje u odnosu na septembar)

Takođe, za **11,7%** kompanija najveći limit je nedostatak rezervnih delova i repromaterijala iz uvoza (u septembru 12,3%)

FIRME KOJE SU ISTAKLE NEDOSTATAK KREDITA KAO NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU (%)

U Tabeli br.1. dat je prikaz najvećih ograničenja u poslovanju u odnosu na veličinu preduzeća. Problemi koji dominiraju u svim segmentima i dalje su slaba tražnja i niske cene. U kategorijama mikro i velikih preduzeća najviše je izražen problem slabe tražnje, dok je u okviru malih i srednjih preduzeća izražen i problem niskih cena. Kao i u prethodnoj anketi, mala i srednja preduzeća imaju probleme sa nedostatkom kredita, dok u segmentu velikih firmi ovaj problem ne postoji. Sa druge strane, za 11% velikih firmi najveći problem je nedostatak radnika.

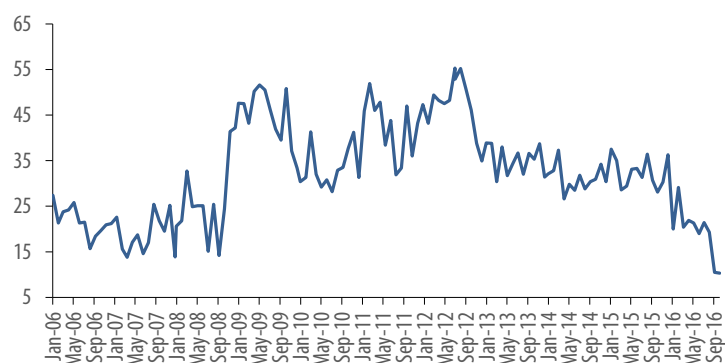
NAJVEĆE OGRANIČENJE U POSLOVANJU PREMA VELIČINI KOMPANIJE (tabela br.1)

Najveće ograničenje/Veličina preduzeća	Mikro	Malo	Srednje	Veliko
Slaba tražnja	54,2	35,3	38,7	77,8
Niske cene	33,2	26,5	16,1	11,1
Nedostatak kredita	4,2	16,2	12,9	0,0
Mali kapaciteti	0,0	2,9	4,8	0,0
Nedostatak radnika	4,2	4,4	3,2	11,1
Nedostatak repromaterijala i rezervnih delova iz:				
a) domaće proizvodnje	4,2	7,4	1,6	0,0
b) uvoza	0,0	7,4	22,6	0,0

Što se tiče problema nelikvidnosti u domaćoj industriji, prisutan je trend poboljšanja. U skladu sa tim, u oktobru se 4,3% kompanija izjasnilo da im je nivo potraživanja previsok (u septembru 5,2% i avgustu 7,6%), dok se još 29,3% izjasnilo da im je nivo potraživanja visok ali izdrživ (u septembru 30%). U prilog ovoj tezi ide i činjenica da je u oktobru manji broj firmi istakao nedostatak kredita kao najveće ograničenje u poslovanju.

U oktobru je indikator očekivanog rizika u poslovanju, drugi mesec za redom, zabeležio relativno nisku vrednost. Ovaj Indikator u oktobru je iznosio 10,3pp što je skoro duplo manje u odnosu na prosečnu vrednost od poslednjih šest meseci. Kao što se može videti sa Grafikona br.5, rizik u poslovanju značajno je povećan nakon krize 2008. godine, dok je u poslednjih pola godine primetan trend smanjenja.

INDIKATOR OPŠTEG NIVOA RIZIKA U POSLOVANJU U NAREDNA TRI MESECA

KONTAKT

Privredna komora Srbije
Resavska 13-15
11000 Beograd

T: (+381 11) 3300-910
F: (+381 11) 3230-949

www.pks.rs
E: bis@pks.rs

#PKS
@Privrednakomora